

Date: 5th October-2026

OLIY TA'LIMDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK USTUVOR YO'NALISHLARI

Axmedova Gulnoza Muzaffar qizi
ahmedovagulnoza1400@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tezisda oliy ta'lim tizimida inson kapitalini rivojlantirishning strategik ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy ta'lim menejmentining mazkur jarayondagi o'рни hamda ta'lim sifatini oshirishga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, professor-o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish, raqamli kompetensiyalarni shakllantirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va mehnat bozori talablariga mos mutaxassislar tayyorlash masalalariga e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: inson kapitali, oliy ta'lim, strategik boshqaruv, ta'lim menejmenti, kasbiy kompetensiya, raqamli transformatsiya, innovatsion rivojlanish, mehnat bozori.

Kirish: Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida inson kapitali mamlakatning iqtisodiy, ijtimoiy va innovatsion taraqqiyotini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Inson kapitali shaxsning bilimlari, ko'nikmalari, kasbiy malakasi, tajribasi va ijodiy salohiyatini qamrab oladi. Ushbu salohiyatni rivojlantirishda oliy ta'lim muassasalari alohida o'rin tutadi.

Zamonaviy oliy ta'lim tizimining asosiy vazifasi nafaqat nazariy bilimlarga ega mutaxassislarni tayyorlash, balki mustaqil fikrlaydigan, innovatsion yechimlar ishlab chiqaradigan va o'zgaruvchan mehnat bozori talablariga moslasha oladigan kadrlarni shakllantirishdan iborat. Shu sababli inson kapitalini rivojlantirish oliy ta'lim muassasalarining strategik boshqaruv siyosatida ustuvor yo'nalish sifatida qaralishi lozim.

Asosiy qism: Inson kapitalini rivojlantirish oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati, ilmiy faoliyat samaradorligi va boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish bilan uzviy bog'liq. Mazkur jarayonni samarali tashkil etish uchun uzoq muddatli strategiyalar ishlab chiqish, mavjud resurslardan oqilona foydalanish va ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish zarur.

Birinchi strategik yo'nalish — ta'lim sifatini oshirish va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish. Oliy ta'lim dasturlari mehnat bozori ehtiyojlari bilan muvofiqlashtirilishi, nazariy bilimlar amaliy mashg'ulotlar bilan boyitilishi hamda talabalarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalari shakllantirilishi kerak.

Ikkinchi yo'nalish — professor-o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish. O'qituvchilarning malakasini muntazam oshirish, ilmiy tadqiqotlarga jalb etish, xalqaro tajribani o'rganish va innovatsion pedagogik metodlardan foydalanishini qo'llab-quvvatlash ta'lim samaradorligini oshiradi. Bunda moddiy va ma'naviy rag'batlantirish mexanizmlari ham muhim ahamiyatga ega.

Uchinchi yo'nalish — raqamli kompetensiyalarni shakllantirish. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning rivojlanishi oliy ta'lim oldiga yangi talablarni qo'yimoqda. Shu sababli talabalar va professor-o'qituvchilarning raqamli savodxonligini

Date: 5th October-2026

oshirish, elektron ta'lim resurslaridan samarali foydalanish hamda raqamli muhitda mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.

To'rtinchi yo'nalish — ilmiy-innovatsion faoliyatni rivojlantirish. Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash, startap loyihalarini rag'batlantirish, universitet va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish inson kapitalining amaliy qiymatini oshiradi. Bu yondashuv ilmiy natijalarni amaliyotga tatbiq etish va yangi ish o'rinlarini yaratishga ham yordam beradi.

Beshinchi yo'nalish — strategik menejment va samarali kadrlar siyosatini takomillashtirish. Ta'lim muassasalarida xodimlarning kasbiy rivojlanishini rejalashtirish, faoliyat natijalarini adolatli baholash, yetakchilik qobiliyatlarini rivojlantirish va istiqbolli kadrlarni qo'llab-quvvatlash tizimi shakllantirilishi lozim. Bunda qarorlarni aniq ma'lumotlar va uzoq muddatli rivojlanish maqsadlariga asoslangan holda qabul qilish muhimdir.

Mazkur yo'nalishlarni amalga oshirishda ayrim muammolar, jumladan, ta'lim dasturlari va mehnat bozori talablari o'rtasidagi nomuvofiqlik, raqamli imkoniyatlarning cheklanganligi hamda ilmiy faoliyatni rag'batlantirish mexanizmlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi kuzatilishi mumkin. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun ta'lim muassasalari, ish beruvchilar va davlat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, kasbiy rivojlanish dasturlarini kengaytirish hamda ta'lim natijalarini muntazam monitoring qilish maqsadga muvofiq.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, inson kapitalini rivojlantirish oliy ta'lim muassasalarining strategik rivojlanishi va mamlakat raqobatbardoshligini oshirishning muhim shartidir. Ta'lim sifatini takomillashtirish, professor-o'qituvchilar salohiyatini rivojlantirish, raqamli kompetensiyalarni shakllantirish va ilmiy-innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash ushbu jarayonning asosiy ustuvor yo'nalishlari hisoblanadi. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan uzoq muddatli strategiyalarni ishlab chiqish, samarali boshqaruv mexanizmlarini joriy etish va ta'lim jarayonini mehnat bozori ehtiyojlari bilan muvofiqlashtirish zarur. Mazkur chora-tadbirlar yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash va barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Becker, G. S. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, 1993.
2. Schultz, T. W. "Investment in Human Capital." *The American Economic Review*, 1961, 51(1), 1–17.
3. UNESCO. *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*. Paris: UNESCO, 2021.
4. OECD. *OECD Skills Outlook 2023: Skills for a Resilient Green and Digital Transition*. Paris: OECD Publishing, 2023.
5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. 2020-yil 23-sentabr, O'RQ-637-son.

Date: 5th October-2026

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni.
“O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”.

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings

